

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1957

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1958

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1957

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1958

SISÄLLYS

	sivu		sivu
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	3	Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset ra-	
Suomen Pankin raha- ja valuuttapolitiikka	3	hastot	11
Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset suhteet	5	Suomen Pankin shekkililuiluottojen provision	
Suhde valtioon	6	korottaminen	11
Suoranainen luotonanto ja suhde omiin asiak-		Uusi 100 markan seteli	12
kaihin	7	Pankin pääkonttorin lisärakennussuunnitelma	12
Suhde rahalaitoksiin	8	Suomen Pankin perhe-eläkesäännön uusimi-	
Setelistö	8	nen	12
Setelinanto-oikeus ja sen käyttö	8	Uusia kirjeenvaihtajapankkeja	12
Tilinpäätös	9	Myönnetyt eläkkeet, perhe-eläkkeet ja avus-	
<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i>	11	tukset	13
Setelien lunastaminen	11	Johtokunta	13
Tilintarkastus	11	Haarakonttorien valvojat	13
Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus	11	Pankkivaltuusmiehet	14
Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastuk-		Tilintarkastajat	14
set	11		

Suomen Pankin toiminta

Suomen Pankin raha- ja valuuttapolitiikka

Jo talvella vuoden 1957 alussa kävi ilmeiseksi, että niin hyvin viennin kuin tuonninkin kohdalla tilanne oli kehittymässä perin vaikeaksi. Vientiteollisuus oli vuonna 1956 toimeenpantujen hinta- ja palkkajärjestelyjen johdosta joutunut kustannuskriisiin, joka useilla teollisuuden aloilla johti tuotannon supistamiseen ja joissakin tapauksissa asetti kysymyksenalaiseksi koko tuotannon jatkamisen kannattavuuden. Eniten kärsi sahateollisuus, mikä johti tukkien hankinnan huomattavaan supistamiseen ja sitä tietä työtäläisyyksien vähenemiseen. Tuonnin kohdalla taas oli selvästi ylikysyntää, mikä ennen kaikkea aiheutui ulkomaisten ja kotimaisten tavaroiden välisen hinnanerón suurenemisesta. Tämän johdosta tuotti yhä lisääntyviä vaikeuksia hoitaa tuonti suoranaisella säännöstelyllä lissenssiviraston puitteissa siten, että taattaisiin raaka-aineiden ja muiden välttämättömien tuontitavarain saanti eikä aiheutettaisi kaupapoliittisia hankaluuksia.

Ulospääsyn tästä umpikujasta tarjosi devalvaatio. Sen suorittaminen vaati kuitenkin tiettyjä edellytyksiä. Oli saatava takeita siitä, että valtiontalous pysytetään tasapainossa eikä budjetin kautta luoda uutta ostovoimaa. Palkkakysymyksessä oli päästävä seläiseen järjestelyyn, ettei tuontihintojen koamisesta aiheutuva kulutushintatason nousua automaattisesti ja täydellä painolla kompensoida palkkojen korotuksilla. Niin ikään oli estettävä vientitulojen lisäystä johtamasta ostovoiman inflatoriseen kasvuun. Nimenomaan oli tärkeätä, että devalvaatiota toimeenpantaessa ei rahamarkkinoilla olisi väljyyttä enempää hintojen kuin palkkojen nousupyrkimyksille.

Näiden edellytysten luomiseen yhdellä kertaa tähtäsi hallituksen maaliskuussa esittämä vakauttamisohjelma. Ohjelmaa ei kuitenkaan

silloin saatu kokonaan lävitse, mutta olennainen osa tehdyistä ehdotuksista toteutettiin tai toteutui myöhemmin. Valtiontaloutta jouduttiin valtion kassavaikeuksien vuoksi useaan otteeseen saneeraamaan, vaikutti Suomen Pankin toivomiin tavoitteisiin täysin päätykään. Kesän aikana tehdyissä työehtosopimuksissa luovuttiin yleisesti elinkustannusten nousun täydestä korvaamisesta palkoissa ja tyydyttiin $\frac{2}{3}$ kompensatioon. Vientitulojen kasvun sitomiseksi hallitus jo maaliskuussa antoi eduskunnalle esityksen laiksi vientimaksusta, minkä lain eduskunta eräiden vaiheiden jälkeen hyväksyi syyskuun 2 päivänä. Lain mukaan viejät maksavat määrätyn osan valuuttojen vasta-arvon nousun johdosta saamastaan tulonlisäyksestä valtiolle. Kertyvät vientimaksut käytetään ensisijaisesti valtion vekseliluoton vakauttamislainan lyhentämiseen 50 %:lla eli 10 625 milj. markalla ja ylimenevältä osalta halpakorkoisiin lainoihin lähinnä metsäteollisuuden rakentamiseen.

Tämän kehityksen huomioon ottaen pankki syyskuun puolivälissä pani toimeen devalvaation. Samanaikaisesti vahvistettiin vientimaksulaki ja annettiin sitä koskeva toimeenpanoasetus. Tässä yhteydessä päätettiin myös olennainen osa tuonnista vapauttaa määrällisistä rajoituksista lokakuun alusta lukien.

Devalvaation tuloksena viennin kannalta oli, että se palautti vientituotannon kannattavuuden edellytykset ja kilpailumahdollisuudet maailmanmarkkinoilla. Tuonti pyrki välittömästi kaupan vapauttamisen jälkeen kasvamaan, mutta ennen pitkää osoittautui, että devalvaation nostamat tuontihinnat sekä Suomen Pankin asettamat maksuehdot, joiden mukaan tuontitavarat raaka-aineita lukuun ottamatta yleensä oli maksettava ennen tullausta, olivat omansa hillitsemään tuonti-halua. Lähinnä näistä syistä valuuttavaranto devalvaation jälkeen kasvoi vuoden loppuun mennessä tavanomaista kausinousua jonkin

verran enemmän. Myös devalvointiodotusten päättymisen oli ilmeisesti valuuttavarantoa lisäävä kertatekijä.

Valuuttavarannon kasvu kevensi vientimaksuista huolimatta olennaisesti rahamarkkinoita. Tätä helpotusta rahalaitokset eivät käyttäneet antolainauksensa laajentamiseen vaan Suomen Pankin toivomusten mukaisesti rediskonttausvelkansa supistamiseen. Parantaakseen vaikeaksi muodostunutta työllisyystilannetta pankki vuoden lopulla harkitsi mahdollisuuksia keventää luottomarkkinoita. Tässä tarkoituksessa pankki päätti joulukuun 31 päivänä, että jos rahalaitokset myöntävät sahatteellisuusasiakkailleen vekseliluottoa enemmän kuin edellisenä hankintakautena, Suomen Pankki tältä ylimeneväältä osalta rediskonttaa vekselit ilman lisäkorkoa.

Yleisellä rediskonttauspolitiikallaan Suomen Pankki pyrki rahamarkkinoille luomaan sellaiset ahtaat puitteet, mitä devalvaation toimeenpanemisen edellytti. Toisaalta pankki katsoi tarkoituksenmukaiseksi helpottaa rediskonttausehtoja sellaisten rahalaitosten osalta, jotka eivät lisää rediskonttausvelkaansa. Tässä tarkoituksessa pankki päätti kesäkuun 27 päivänä muuttaa rediskonttausten lisäkoron laskentaperusteet elokuun alusta lukien. Tällöin määrättiin, että rahalaitoksen varsinaisen koron lisäksi on maksettava kokonaisvelastaan Suomen Pankille lisäkorkoa 3 % laskettuna määrästä, joka on yhtä suuri osa rahalaitoksen kokonaisvelasta kuin tämä velka on rahalaitoksen omien varojen kaksinkertaisesta määrästä. Lisäkorkoa veloitetaan kuitenkin enintään 5 %. Asiallisesti uudistus merkitsi lisäkorkorasituksen tuntuvaa alenemista, ja elo—joulukuun aikana lisäkorko olikin vain keskimäärin 1.9 % oltuaan aikaisemmin täydet 3 %. Vain kausiluonteisessa rediskonttausvelassa olevien rahalaitosten aseman helpottamiseksi määrättiin edelleen, että jos rahalaitoksella ei lähinnä edeltäneiden kahdentoista kalenterikuukauden aikana ole ollut Suomen Pankille velkaa kauempaa kuin yhteensä 120 päivää, rahalaitos on velvollinen maksamaan lisäkorkoa vain siltä osalta kokonaisvelkaansa, joka ylittää rahalaitoksen omien varojen määrän.

Rahamarkkinain kiristämiseksi pankki oli vuoden 1955 heinäkuussa ottanut käyttöönsä ns. lisenssitalletusmenettelyn, jonka mukaan tuojien oli talletettava määrätty osa saamansa tuontilisenssin arvosta Suomen

Pankkiin. Talletusvelvollisuus, jota jo vuonna 1956 oli huomattavasti lievennetty, lopetettiin kokonaan vuoden 1957 toukokuun alusta lukien ja talletukset palautettiin valtion kautta tuojille.

Seuraavassa asetelmassa on esitetty tärkeimmät pankin taseessa vuoden aikana tapahtuneet muutokset ryhmiteltyinä rahapoliittisen merkityksensä mukaan. Asetelmassa ei ole otettu huomioon devalvaation johdosta suoritettuja tase-erien kirjanpitoarvon muutoksia, ei IMF & IBRD-tilien ja niiden katevekselin osaltakaan. Niin ikään ei ole otettu lukuun vientimaksuvaroin tapahtunutta valtionvelan lyhennystä.

Rahamarkkinoita keventäneet tekijät 1957

	mrđ mk
Ulkomaisen nettosaatavan lisäys	4.6
Valtion nettovelan lisäys	4.2
Vientiennakoiden lisäys	4.2
Lisenssitalletusten vähennys	4.1
Keventäneet tekijät yhteensä	17.1

Rahamarkkinoita kiristäneet tekijät 1957

	mrđ mk
Vientimaksut	3.3
Omien asiakkaiden luottojen vähennys	2.2
Omien varojen, järjestelytilien ym. muutos	1.7
Kiristäneet tekijät yhteensä	7.2

Rahamarkkinoita keventäneiden tekijäin vaikutus oli yhteensä 9.9 mrđ markkaa suurempi kuin kiristäneiden tekijöiden. Tätä vastaten pankkien velkasuhde ja setelistö muuttuivat seuraavasti:

	mrđ mk
Rediskontattujen vekselien vähennys	8.8
Pankkien shekkitilien lisäys	1.2
Liikkeessä olevien setelien vähennys	—0.1
	9.9

On syytä todeta, että pankin taseen kannalta katsottuna rahamarkkinain kehitys oli devalvaatiota edeltäneenä aikana varsin toisenlainen kuin sen jälkeisenä aikana. Vuo-

den alusta syyskuun puoliväliin oli keventävien tekijäin vaikutus 3.5 mrđ markkaa suurempi kuin kiristävien. Kevennys johtui tällöin lähinnä valtion nettovelan kasvusta 6.1 mrđ markalla, aikaisemmin mainitusta lisenssitalletusten palauttamisesta, vientiennakoiden kasvusta ja pankin omien asiakkaiden luoton kasvusta, kun taas kiristävänä tekijänä oli ennen kaikkea valuuttavarannon 8.7 mrđ markan määräinen supistuminen. Devalvaatiopäivästä vuoden loppuun mennessä keventävien tekijöiden vaikutus oli yhteensä 6.4 mrđ markkaa kiristävien vaikutusta suurempi. Nyt johtui kevennys valtaosaltaan siitä, että ulkomainen nettosaatava kasvoi 13.3 mrđ markkaa, kun taas kiristävinä tekijöinä olivat lähinnä omien asiakkaiden luoton supistuminen 4.0 mrđ markalla, valtion shekkitilien kasvu sekä 3.3 mrđ markan määrätiset vientimaksut.

Rahamarkkinoiden keventyminen johti rahalaitosten ottolainauksen kasvuun, mutta rahalaitokset eivät käyttäneet helpotusta lainantonsa laajentamiseen vaan, kuten edellä todettiin, rediskonttausvelkansa supistamiseen. Kaikkien rahalaitosten koko ottolainaus yleisöltä kasvoi vuoden aikana 16.2 mrđ markkaa, mitä vastaava lisäys oli edellisenä vuonna ollut vain 8.8 mrđ markkaa. Rahalaitosten koko luotonanto taas kasvoi vuoden aikana vain 3.1 mrđ markkaa vastaavan kasvun oltua vuotta aikaisemmin 20.0 mrđ markkaa.

Seuraavassa tarkastellaan pankin toimintaa yksityiskohtaisemmin tasevertailujen nojalla.

Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset suhteet

Syyskuun 15 päivänä Suomen Pankin johtokunta päätti, saatuaan samana päivänä Kansainvälisen Valuuttarahaston suostumuksen, muuttaa markan pariaron 320 markaksi US-dollarilta. Edellisen pariaron 230 markkaa oli Kansainvälinen Valuuttarahasto hyväksynyt kesäkuun 28 päivänä 1951, ja asiallisesti tähän pohjautuvat kurssit olivat olleet voimassa jo syyskuun 19 päivästä 1949 lähtien. Uuden pariaron pohjalla noteeratut ulkomaanvaluuttojen kurssit tulivat voimaan syyskuun 16 päivänä.

Myyntikurssien nousu oli noin 39 %, ja markan ulkomainen arvo aleni siten noin 28 %.

Kaikki valuutta tuli tästä lähtien myytäväksi yhtenäiseen viralliseen kurssiin. Ns. matkakurssit poistettiin ja eräille tuotteille Ulkomaankaupan Clearingkunnan kautta suoritettujen vientihyvitteiden maksaminen lopetettiin.

Suomen Pankki noteerasi jo edellisenä vuonna ns. rajoitetusti muuttuvan kurssin usealle länsivaluutalle. Tammikuun 3 päivästä 1957 lukien tällainen muuttuva kurssi alettiin noteerata myös Itävallan shillingille. Niin ikään pankki päätti joulukuun 19 päivänä, että vuoden 1958 alusta lukien tällainen muuttuva kurssi tullaan noteeraamaan Italian liiralle.

Seuraavassa asetelmassa on esitetty pankin vuoden lopussa ja edellisen vuoden lopussa noteeraamat viralliset valuuttakurssit. Tähdellä merkityille valuutoille noteerattiin vuoden 1957 päättyessä muuttuvat kurssit.

	31. 12. 56 mk	31. 12. 57 mk
New York	231: —	321: —
Montreal	238: —	327: —
*Lontoo	646: —	898: —
*Tukholma	4 472: —	6 200: —
*Oslo	3 242: —	4 490: —
*Kööpenhamina	3 335: —	4 640: —
*Bryssel	460: 50	642: —
*Amsterdam	6 064: —	8 475: —
*Zürich	5 277: —	7 330: —
*Frankfurt a. M. ...	5 516: —	7 638: —
*Pariisi	65: 73	76: 45
Praha, clearing	3 208: —	4 463: —
Lissabon	804: —	1 118: 50
*Wien	890: —	1 234: —
Moskova, clearing ..	5 775: —	8 035: —
Rooma	—	51: 25

Clearingsopimukset eräiden maiden kanssa perustuvat dollariin, puntaan tai ruplaan, ja nämä clearingkurssit muuttuivat devalvaation johdosta samaan tapaan kuin yllä lueteltujen valuuttojen noteeraukset.

Pankin taseeseen sisältyvien ulkomaisten tilien kehitystä valaisee seuraava asetelma:

Ulkomaiset tilit

milj. mk

	31. 12. 56	31. 12. 57	Muutos
Kulta	7 849	7 850	+ 1
Ulkomaiset valuutat	21 561	30 579	+ 9 018
Ulkomaiset vekselit	115	136	+ 21
Ulkomaiset obligaatit	2 775	2 775	—
Vastaavat	32 300	41 340	+ 9 040
Ulkomaiset valuuttatilit	4 601	4 569	— 32
Ulkomaiset markkatilit	7 047	7 901	+ 854
Pitkäaikainen ulkomainen velka	8 290	12 284	+ 3 994
Vastattavat	19 938	24 754	+ 4 816
<i>Ulkomainen nettosaatava</i>	<i>12 362</i>	<i>16 586</i>	<i>+ 4 224</i>

Devalvoinnin vaikutus näkyy ennen kaikkea ulkomaisissa valuutoissa, joissa tapahtunut 9 018 milj. markan kasvu on suurimmalta osalta valuuttakurssien korotuksen aiheuttamaa arvonmuutosta. Kullan ja obligatioiden kirjanpitoarvo sen sijaan on pysytetty ennallaan. Asetelmassa esitetyt vastaavapuolen erät muodostavat pankin ensisijaisen setelinkatteen, ja sen kirjatusta arvosta oli kullan ja dollarien osuus 62 %, mikä osuus vuotta aikaisemmin oli 59 %.

Pankin velka ulkomaisilla valuuttatileillä pysyi devalvaatiosta huolimatta markkamääräisesti miltei entisen suuruisena, mikä merkitsee, että velka on valuuttamääräisesti pienentynyt. Ulkomaisten markkatilien kasvu johtui lähes kokonaan siitä, että Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin pankkiin tallettamaa jäsenosuutta hyvitetiin valuutan pari-arvon alennusta vastaavalla markkamäärällä eli 614 milj. markalla. Tämän katteeksi valtio puolestaan luovutti Suomen Pankille saman määräisen, vaadittaessa maksettavan vekselin, joka taseessa on kirjattu „muihin saataviin”. Pitkäaikaisen ulkomaisen velan lisäys aiheutui niin ikään melkein yksinomaan devalvaatiosta, jonka johdosta tälle tilille sisältyvien Kansainväliseltä Jälleenrakennuspankilta saatujen lainojen markka-arvoa oli nostettava.

Pankin kulta- ja valuuttavaranto, joka saadaan vähentämällä kullan ja ulkomaisten valuuttojen määrästä velat ulkomaisilla valuuttatileillä, oli vuoden päättyessä 33 860 milj. markkaa eli 9 051 milj. markkaa suurempi kuin vuoden 1956 lopussa.

Tässä yhteydessä on syytä mainita Kansainväliselle Valuuttarahastolle annetut velkakirjat, jotka ovat valtion velkaa eivätkä siten esiinny pankin vastattavina. Vuoden alussa velkakirjojen lunastamaton määrä oli 7 235 milj. markkaa, mutta jo helmikuussa niitä lunastettiin kullalla ja valuutoilla 769 milj. markan arvosta. Devalvaation jälkeen oli valuuttarahaston, kuten jälleenrakennuspankin, jäsenosuuden markka-arvoa korotettava ja tämä tapahtui antamalla valuuttarahastolle korotusta vastaava 2 564 milj. markan määräinen vaadittaessa maksettava velkakirja. Vuoden päättyessä oli velkakirjojen lunastamaton määrä näin ollen 9 030 milj. markkaa.

Suhde valtioon

Valtion tilit ja niiden kehitys näkyvät seuraavasta asetelmasta:

Valtion tilit

milj. mk

	31. 12. 56	31. 12. 57	Muutos
Vakauttamislaina ..	17 500	13 750	—3 750
IMF & IBRD-vekseli	1 660	2 271	+ 611
Vastaavat	19 160	16 021	—3 139
Shekkitili	10 550	5 145	—5 405
Kultalaina	2 310	3 214	+ 904
Vastattavat	12 860	8 359	—4 501
<i>Valtion nettovelka.</i>	<i>6 300</i>	<i>7 662</i>	<i>+1 362</i>

Vuoden 1953 vekseliluoton vakauttamislainan maaliskuussa erääntyneen 1 250 milj.

markan määräisen obligaation valtio kuoletti normaalisti, mutta syyskuussa erääntyneen obligaation kuolettamiseksi valtio nosti yhden niistä neljästä obligaatiosta, jotka vuonna 1953 olivat jääneet käyttämättä. Joulukuussa valtio lisäksi lyhensi vakauttamislainaa 2 500 milj. markalla vientimaksuista kertynein varoin, kuten vientimaksulaki edellytti. Vientimaksuja kertyi vuoden loppuun mennessä 3 251 milj. markkaa, mistä 751 milj. markkaa oli vuoden päättyessä tallettuna vientimaksulain mukaisesti Suomen Pankkiin erityiselle tilille, mikä taseessa sisältyy pankin kotimaisiin pitkäaikaisiin velkoihin.

Kuten ylempänä mainittiin, IMF & IBRD-vekselin lisäys johtui valtion velvollisuudesta hyvittää Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin jäsenosuutta kurssinmuutosta vastaavalla markkamäärällä. Devalvoinnista johtui niin ikään valtion Neuvostoliitola

saaman ja sen Suomen Pankille edelleen lainaaman ns. kultalainan markka-arvon nousu.

Valtion shekkitili pieneni vuoden aikana 5 405 milj. markkaa. Jos tämän lisäksi otetaan lukuun vain kassavaroin suoritettu vakauttamislainan lyhentäminen 1 250 milj. markalla ja sivuutetaan vientimaksuvaroin tapahtunut kuoletus sekä devalvaation aiheuttamat äsken mainitut arvonmuutokset, voidaan todeta, että valtion normaali kassatalous lisäsi valtion nettovelkaa Suomen Pankille 4 155 milj. markalla.

Suoranainen luotonanto ja suhde omiin asiakkaisiin

Pankin suhteita kaikkiin yksityisiin asiakkaisiin valaisee seuraava asetelma:

Yksityisten tilit

milj. mk

	31. 12. 56	31. 12. 57	Muutos
Markkamääräiset vekselit	14 922 *	12 909	— 2 013
Shekkitilit	862	619	— 243
Ulkomaanrahan määräiset vekselit	9 366	13 240	+ 3 874
Vientiennakot	8 381	14 731	+ 6 350
Muita saatavia	319	566	+ 247
Vastaavat	33 850	42 065	+ 8 215
Muut shekkitilit	367	189	— 178
Muita lyhytaikaisia velkoja	713	372	— 341
Lisenssitalletukset	4 125	—	— 4 125
Vastattavat	5 205	561	— 4 644
<i>Nettoluotonanto yksityisille</i>	<i>28 645</i>	<i>41 504</i>	<i>+ 12 859</i>

Vain diskonttatut markkamääräiset vekselit ja shekkitililuotot ovat varsinaisesti pankin luotonantoa sen omille yksityisille luottoasiakkaille. Näiden luottojen yhteismäärä pieneni vuoden aikana 2 256 milj. markkaa. Vähennys ei johdu siitä, että pankki olisi pyrkinyt luottojaan supistamaan, vaan siitä, että sen asiakkaat, pääasiallisesti vientiliikkeen, ovat devalvaation jälkeen tuntuvasti vähentäneet vekseli- ja shekkiluottojaan käyttöö. Vientiliikkeiden luottojen supistuminen kuvastuu myös seuraavasta asetelmasta, jossa on esitetty diskonttoluottojen jakaantuminen eri elinkeinonhaarojen osalle. Tiedot koske-

vat kunkin vuoden viimeisen päivän tilannetta.

	1954	1955	1956	1957
	%	%	%	%
Vientiteollisuus ..	53.98	73.25	71.76	50.19
Kotimarkk. teoll.	15.01	7.17	7.76	12.29
Voimalaitokset ..	9.85	10.68	9.47	15.52
Kauppa	21.13	8.90	11.01	22.00
Muu liike-elämä .	0.03	—	—	—

Ulkomaanrahan määräisten vekselin kasvu ei johdu luoton lisäämisestä vaan siitä, että Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin lai-

noista myönnettyjen vekselien markka-arvoa on valuuttakurssien korotuksen johdosta nostettu. Tämä on vastaeränä jo aikaisemmin mainitulle pitkäaikaiseen ulkomaiseen velkaan sisältyvien kyseisten lainojen arvonmuutokselle.

Neuvostoliittoon vientiä harjoittaville yrityksille suoritettavat vieniennakot kasvoivat vuoden aikana 6 350 milj. markkaa, mistä kuitenkin osa oli devalvaation johdosta suoritettua arvonkorotusta. Tämä ennakkomaksujärjestely loppui vuoden päättyessä, joten vieniennakkojen määrä tulee vastaisuudessa vähenemään sitä mukaa kuin ne toimitukset tapahtuvat, joista ennakoja on suoritettu.

Vastattavien puolella oli huomattavin muutos lisenssitalletusten palauttaminen. Kaiken kaikkiaan kasvoi nettoluotonanto yksityisille kirjanpitoarvoltaan 12 859 milj. markkaa.

Suomen Pankin viralliset diskonttorokot pysyivät vuoden aikana ennallaan alimman

koron ollessa 6½ % ja ylimmän 8 %. Käytännössä on alimpana korkona ollut 7½ %. Eduskunnan pankkivaltuusmiesten päätettyä, että pankki perii asiakkailtaan shekkitililuotosta heinäkuun alusta alkaen provisiota 1 %:n vuodelta, johtokunta päätti koron ja provision yhteismäärän ennallaan pysyttämiseksi alentaa shekkitiluluotoista veloittettavan koron samasta ajankohdasta lukien 7 %:ksi.

Suhde rahalaitoksiin

Suomen Pankin suhteissa muihin rahalaitoksiin oli kertomusvuoden aikana tärkeimpänä tapahtumana rediskonttausehtojen muuttaminen, josta jo tehtiin selkoa. Ehtojen muuttaminen merkitsi vallinneeseen rediskonttausten tasoon katsoen melkoista alennusta lisäkoron keskimääräisessä rasituksessa. Pankkien tilisuhteet käyivät ilmi seuraavasta asetelmasta:

Pankkien tilit

	milj. mk		
	31. 12. 56	31. 12. 57	Muutos
Vastaavat: Rediskonttatut vekselit	33 665	24 912	— 8 753
Vastattavat: Pankkien shekkitilit	1 167	2 405	+ 1 238
Pankkien nettovelka	32 498	22 507	— 9 991

Rediskonttausten suuri vähennys johtui osittain siitä, että niiden määrä vuoden 1956 lopussa oli eräiden valtion suorittamien maksujen lykkäysten vuoksi ollut tilapäisesti perin korkea. Rediskonttausten tason pienentämisestä kuvaa se, että niiden viikkokeskimäärä oli 21 927 milj. markkaa oltuaan 23 900 milj. markkaa vuonna 1956.

Yllä ei ole otettu lukuun Mortgage Bank of Finland Oy:tä, jonka tili Suomen Pankissa väheni 322 milj. markkaa.

Setelistö

Liikkeessä olevien setelien määrä oli vuoden lopussa 60 640 milj. markkaa eli 95 milj. markkaa pienempi kuin vuoden 1956 lopussa.

Setelistön kehitys osoitti vuoden aikana selvästi alenevaa suuntaa, mutta vuoden lopussa tapahtui poikkeuksellisen suuri kausinousu. Setelistön tasonmuutoksen osoittaa se, että viikkokeskimäärä oli 54 935 milj. markkaa oltuaan 56 280 milj. markkaa vuonna 1956.

Tammikuun 2 päivänä laskettiin liikkeen uudet 500 markan setelit ja lokakuun 7 päivänä uudet 100 markan setelit.

Setelinanto-oikeus ja sen käyttö

Setelinanto-oikeutta ja sen käyttöä sekä setelinantovaran muodostumista valaisee seuraava asetelma:

Setelinantotase

milj. mk

	31. 12. 56	31. 12. 57	Muutos
Setelinanto-oikeus			
Ensisijainen kate	32 300	41 340	+ 9 040
Toissijainen kate	58 000	58 000	—
Yhteensä	90 300	99 340	+ 9 040
Setelinanto-oikeuden käyttö			
Liikkeessä olevat setelit	60 735	60 640	— 95
Lyhytaikaiset velat	24 725	20 581	— 4 144
Shekkiluotoista nostamatta	316	624	+ 308
Setelinantovara	4 524	17 495	+ 12 971
Yhteensä	90 300	99 340	+ 9 040

Marraskuun 16 päivänä 1956 annetulla asetuksella oli toissijaisen katteen yläraja korotettu 58 000 milj. markaksi vuosien 1957—1959 ajaksi.

Koko setelinanto-oikeus kasvoi valuuttavarannon nousun johdosta vuoden aikana 9 040 milj. markkaa. Setelinanto-oikeuden käyttö puolestaan väheni yhteensä 3 931 milj. markkaa, mikä johtui lähinnä siitä, että valtion shekkitilin supistuminen pienensi pankin lyhytaikaisia velkoja.

Toissijaiseksi setelinannon katteeksi hyväksyttävä luotonanto ylitti vuoden lopussa 58 000 milj. markan ylärajan 6 811 milj. markalla. Setelinantovara oli vuoden lopussa 17 495 milj. markkaa eli 12 971 milj. markkaa suurempi kuin vuoden 1956 päättyessä.

Marraskuun 8 päivänä 1957 annetulla asetuksella oikeutettiin pankki myös vuosien 1958—1960 aikana poikkeamaan velvollisuudesta lunastaa setelinsä kullalla.

Tilinpäätös

Edellä esitetyn tiliaseaman tarkastelun täydennykseksi esitetään seuraavassa pankin omaisuustase kokonaisuudessaan.

V a s t a a v a	milj. mk 31. 12. 56	milj. mk 31. 12. 57
Kulta	7 849	7 850
Ulkomaiset valuutat	21 561	30 579
Ulkomaiset vekselit	115	136
Ulkomaiset obligaatiot ...	2 775	2 775
Ensisijainen setelinkate ..	32 300	41 340
Yhteensä	121 123	125 937

milj. mk
31. 12. 56

milj. mk
31. 12. 57

Diskonttatut kotim. vekselit		
Ulk. rahan määräiset ..	9 366	13 240
Markkamääräiset	14 922	12 909
Rediskonttatut vekselit	33 665	24 912
Valtion vakauttamislaina .	17 500	13 750
Toissijainen setelinkate ..	75 453	64 811
Kotimaiset obligaatiot	1 794	1 258
Shekkitilit	862	619
Vaihtoraha	354	299
Muut saatavat	10 360	17 610
Muut varat	13 370	19 786
Yhteensä	121 123	125 937

V a s t a t t a v a

Liikkeessä olevat setelit ..	60 735	60 640
Ulkomaiset valuuttatilit ..	4 601	4 569
Ulkomaiset markkatilit ..	7 047	7 901
Valtion shekkitili	10 550	5 145
Pankkien shekkitilit	1 167	2 405
Muut shekkitilit	367	189
Muut lyhytaikaiset velat ..	993	372
Lyhytaikaiset velat	24 725	20 581
Ulkom. pitkäaikaiset velat	8 290	12 284
Kotim. pitkäaikaiset velat	6 435	3 965
Pitkäaikaiset velat	14 725	16 249
Arvonjärjestelytilit	8 074	14 458
Kantarahasto	10 000	10 000
Vararahasto	812	1 838
Tulostili	2 052	2 171
Oma pääoma	13 864	14 009
Yhteensä	121 123	125 937